

β) Τὸ ἐκ σκνίδων προστατευτικὸν περίφραγμα τῆς ἁνω μυλόπετρας τοῦ ἀλευρομύλου "Ανδρ. "Ηπ. Στερελλ. (Αἰτωλ.): *Καθάρισε τὴ γύρα*"Ανδρ. Συνών. γ ν ρ δ ε ν λ ο, γ υ ρ ο ε 3, γ ν ρ ω σ ε α, φ α κ λ α. γ) 'Ο ἐξ ἀλεύρου σχηματιζόμενος κατὰ τὴν ἀλεσινήν κύκλος τῆς μυλόπετρας "Ηπ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) δ) 'Η περίμετρος ἀλωνίου Κεφαλλ.: *Συμφώνησαν* νὰ τρέξουν 'ε τὴ μισή γύρα τοῦ ἀλωνιοῦ. Συνών. γ υ ρ α λ ω ν ο. 5) 'Η σειρὰ ἐν τῇ χρονικῇ ἀκολουθίᾳ Κύπρ. : **Ἀσμ.*

Κιτρόμηλον σκαθ-θαρωτόν, τὸ κόβικον μοῖρα, μοῖρα, ἃς τραυοδήσωμεν τξ' ἐμεῖς, σὰν εἴναι μὲ τὴν γύρα (σκαθ-θαρωτόν=φέρον ἔξογκωματα). 6) 'Επιστροφή, ἐπάνοδος 'Ικαρ. : 'Σ τὴν γύραν (κατὰ τὴν ἐπιστροφήν). Συνών. γ ν ρ ι σ μ δ ε 1. 7) 'Ἐπιφρηματ. α) Πέριξ, πολλάκις κατ' ἀναδίπλωσιν, πρὸς ἐπίτασιν τῆς σημασίας σύνθη. : "Εξωσαν γύρα - γύρα τὸ σπίτι" Ηπ. (Κόνιτσ.) *Βάναμαν δίπλα πιτροῦλις γύρα-γύρα* "Ηπ. ('Αρτοπ.) 'Εκεῖ ἀλέθ' δ μύλος γύρα-γύρα "Ηπ. (Πάργ.) "Ἐχει 'κει γύρα χονδράφια Μακεδ. (Καστορ.) "Αμα κοάζ' οὐ κόρακας κ' ἕρχιτι γύρα 'ε τὸν χονδριό, κάπιανος θὰ πιθάν" Στερελλ. (Βαρετάδ.) || *Φέρω γύρα* (περιστρέφω) ἐνιαχ. Φέροντει γύρα τὸ νέμα (περιφέρει τὸ νῆμα κατὰ τὸ δίασμα περιστρέφων αὐτὸν ἐπὶ πασσάλων, ἐμπεπηγμένων πρὸς τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους) Πελοπν. (Κλειτορ.) *Πᾶρ' ν' ξύστρα κὶ φέρι γύρα 'ν ἄκρ' τ' τεψιοῦ νὰ βγάλονται τού φουντί* "Ηπ. (Ζαγόρ.) *Φέρω, βγαίνω, ἔρχομαι γύρα* (περιφέρομαι, περιπατῶ) πολλαχ. Τοὺ καλονκαΐρ' βγαίν' γύρα οὖ Δισπότ' εἰς περιοδείαν) Στερελλ. (Αἰτωλ.) "Οταν καλοντανέψ' οὐ κιρός, θὰ βγοῦμι γύρα γιὰ μπονλαριά (=διακονιά) "Ἐφίρα γύρα τὸν χονδριό καὶ τ' βρῆκα τ' ἀλοκό (=ἄλογο) Θεσσ. (Μεσοχώρ.) "Ἐρχομαι γύρα (περιστρέφομαι) *Τί πουνουκέφαλον πόχου!* Πῶς μοδιχιτεῖται εἶται οὐ τόπους γύρα! "Ηπ. Μὲ φέροντει γύρα ή γρίπη (μὲ περιτριγυρίζει, μὲ ἐπαπειλεῖ) σύνθη. Μὴ τὸν φέρδ' εἰς γύρα (μὴν καθυστερῆς ἀνατεθεῖσαν εἰς σὲ ἑργασίαν) "Ηπ. Θὰ τοὺς φέρουμι γύρα (θὰ τοὺς πείσωμεν) "Ηπ. (Πρέβ.) "Ηρθα γύρα νὰ τὸν π' λίγουν τὸν σπίτ' (ἐσκέφθην πρὸς στιγμὴν) Στερελλ. (Αἰτωλ.) *Τοὺ ηφιοὶ τοὺ κιφάλ'* γύρα (τὸν ἐστενοχώρησε) "Ηπ. (Ζαγόρ.) *Τί μι φέρδ' εἰς γύρα αἳ πάρ' τὸν ρουλόι;* Δὲ σ' τὸν δίνουν (τὶ προσπαθεῖς...) "Ηπ. "Ἐφερα γύρα σὰν τὸ βονδόλι τὸ πρόβατο (βονδόλι=τρελλόν ἐστενοχωρήθην ὑπερβολικῶς) "Ηπ. (Κόνιτσ.) || *Παροιμ.* Μιὰ μάντα δέκα παιδιά τὰ φέροντει γύρα, δέκα παιδιά τὴ μάντα δὲν τὴ φέρονται (φέρω γύρα=περιποιοῦμαι ἐπὶ τῆς ἀστοργίας τῶν παιδιῶν πρὸς τοὺς γονεῖς) "Ηπ. (Πάργ.) β) Περίπου, π' α ν ω - κ' α τ ω, μετ' ἀριθμητικοῦ συνήθως "Ηπ. ("Αγναντ. Μαργαρίτ. Πράμαντ. κ.ά.) Θεσσ. (Μαυρέλ. Φωτειν. κ.ά.) Μακεδ. (Γήλοφ. Δασοχώρ. Δεσκάτ. Καρπερ. Τρικοκι. Τριφύλλ. κ.ά.): *Τοὺ χονδριγιὸν μ' εἰνι μακρυγιὰ ἀπ' τ' ν πόλ'* γύρα 'ε τσὶ πέντε δωρὶς μὶ τὰ πονδάρια Πράμαντ. "Ἐνα κουβέλι' ξυλέιτον ἀπ' εἰχαμι κανιὰ βουλὰ ἥταν γύρα 'ε τ' δώδικα οὐκάδις (κουβέλι=κουβέλι=μέτρον χωρητικότητος στερεῶν, συνήθως δημητρικῶν, κανιὰ βουλὰ = κάπιτε) Δασοχώρ.

'Η λ. καὶ ώς τοπων. ὑπὸ τοὺς τόπους. *Γύρα Ζάκ.* Πελοπν. (Μανιάκ. Τεγ. κ.ά.) 'Σ Γύρες Χίος (Φυτ.)

γύρακας δ, ἐνιαχ. 'ύρακας Νάξ. ('Απύρανθ.)

Μεγεθ. τοῦ οὔσ. γ υ ρ ο ε διὰ τῆς παραγωγ. καταλ. -α κ α σ.

Μεγάλος γ υ ρ ο ε, διὰ τὸ δόπ. βλ. γ υ ρ ο ε 3 στ, ἔνθ' ἀν. : *Elda* 'ύρακας ἥτον εὐτός; πολὺ μεγάλο τὸν ἥκαμες. Νάξ. ('Απύρανθ.)

γυράκι τό, πολλαχ. 'υράκι Νάξ. ('Απύρανθ.)

Τύποκορ. τοῦ οὔσ. γ υ ρ ο ε.

1) 'Ο μικρὸς γυρός, ἡ μικρὰ περιδιάβασις πολλαχ. : Τί λέτε; κάνουμε κ' ἐμεῖς γυράκι; Ζάκ. "Ἐνα γυράκι θὰ κάμω ἰδωδὰ καὶ θὰ γυρίσω Κεφαλλ. Συνών. γ ν ρ ο ε ὑ λ α.

2) 'Η γωνία ἀγροῦ ἡ μὴ δυναμένη νὰ ἀριθῆ καλῶς ὑπὸ τοῦ ἀρότρου Σίφν.: 'Ο ζευγᾶς ζευγαρίζει καὶ πίσω ἀλ-λ^d ος, δικάφτης, κάνει τὶς γωνίες, τὰ γυράκια, σπὰ τοὺς σβώλους. Συνών. ἀγκωνὴ 2γ, διάργοις, μεσαριάς, παραβολής.

3) Στροφὴ κατὰ τὴν ὅρχησιν Γ. Ξενοπ., 'Ισχύελλ., 13: "Ἐνα γυράκι μονάχα σοτὶς μ' ἐκεῖνο τὸν ἀσχημόνεο (σοτὶς=εἰδος χοροῦ δμοίου πρὸς τὸ βάλς). Πβ. γ ν ρ ο ε 3.

4) 'Η μικρὰ ξυλίνη στεφάνη τοῦ κοσκίνου Νάξ. ('Απύρανθ.): "Ἐνα" υράκι τοῦ κόσκινος χωκ' ἡλεα πώς θὰ τὸ κάμω νὰ γόσκινο, μὰ δέ δ' ἀξιώνομαι (=δὲν τὸ κατορθώνω).

5) 'Η στενὴ λωρίς κεντημένου ὑφάσματος, ἡ παραθέουσα τὸ κάτω μέρος τῆς κλίνης Νάξ. ('Απύρανθ.): *Μωρή*, ἵλα φέρε τὸ υράκι νὰ τὸ βάλω 'ε τὸ κρεββάτι. "Ομορφο ναι τὸ υράκι τοῦ κρεββαθιοῦ σας. Συνών. γ υ ρ ο ε 3στ, κρεββάτιον γ υ ρ ο ε.

γυραλάκι τό, Κρήτ. (Ζερβιαν. Κίσ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ οὔσ. γ ν ρ ά λ ι καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -ά κ ι.

Γωνία τούχου ἀγροῦ ἔνθ' ἀν. : 'Εκεινὲς τὸ γεροτρόχαλο τὸ γυραλάκι πάω γώ, δὲ μοῦ ποῦνε πώς εἴναι συναγερμὸς Κρήτ. "Ητανε σ' ἔνα γυραλάκι κ' ἐπαρακάλεψε τὸν ἥλιο νὰ μὴ χαμηλώσῃ (ἐκ παραμυθ.) Ζερβιαν. 'Εκεινὲ δὲ γυραλάκι δέσε τὴν αίγα Κίσ. Συνών. εἰς λ. γ ν ρ ά λ ι.

γυραλευρό τό, Κρήτ. (Μεραμβ. Μύρθ. Νεάπ. κ.ά.) Κύθην.

Πελοπν. (Λάστ.) γυραλιβρού Στερελλ. (Αἰτωλ. Περίστ. Τριχων.) γιουραλιβρού Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τῶν οὔσ. γ υ ρ ο ε καὶ ἀλεύριον.

Τὸ ἀλευρον τὸ συσσωρευόμενον πέριξ τῆς μυλοπέτρας κατὰ τὴν ἀλεσινὴν ἔνθ' ἀν. : "Εμασα τὸν γυραλιβρού, γιὰ νὰ φυεάσου μιὰ πίττα Στερελλ. (Περίστ.) *Μᾶσι τὰ γυραλιβρα* γιὰ τὸ γ' οσύνη Στερελλ. (Τριχων.) Τὰ γιουραλιβρα εἴνι γιουραλάτα γυραλιβρα αὐτόθι. Τὰ γιουραλιβρα εἴνι πικρά, δὲν τρώουνται Στερελλ. (Αἰτωλ.) Συνών. γ ουρανάλευρον, γ υ ρ ο ε 4γ, γ υ ρ ο ε 7, πασπάλη, χοιράλευρον.

γυράλι τό, Κρήτ. (Κίσ. Χαν. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ οὔσ. γ υ ρ ά λ ι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ά λ ι.

Γωνία τούχου ἀγροῦ ἔνθ' ἀν. : 'Οθὲ δὲ γυράλι τοῦ πεζούλας βγαίνουν τὰ καλὰ ροδίκια Κίσ. Συνών. ἀγκωνὴ 1, ἀγκωνὴ 1.

γυραλωνάκι τό, ἐνιαχ. 'εραλωνάτσι Κάρπ.

Τύποκορ. τοῦ οὔσ. γ ν ρ ά λ ι ν ο.

Μικρὸν γ ν ρ ά λ ι ν ο, τὸ δόπ. βλ.

‘Η λ. ὑπὸ τὸν τόπον. 'Εραλωνάτσι καὶ ώς τοπων. Κάρπ.

γυραλωνίδα ή, Κουφονήσ.

Ἐκ τοῦ οὔσ. γ ν ρ ά λ ι ν ο καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ά δ ι.

Εἰδος ἀγρίου ἐδωδίμου γόρτου, φυομένου συνήθως πέριξ

τῶν ἀλωνίων καὶ τῶν ἐσπαρμένων ἄγρῶν, πιθαν. ἡ Ἀτρακτοῦλις ἡ μαλλωτή (*Carthamus lanatus*) τῆς οἰκογ. τῶν Συνθέτων (Compositae): Κάτι ἄλλες χορτάρες τὶς λέγε γυραλωνίδες (χορτάρες = πολυετεῖς πόαι). Συνών. ἀλωνίος χορτάρος.

γυραλωνίτης ὁ, Κρήτ. (Μεραμβ. Νεάπ. κ.ἄ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γυρός ἀλωνίος.

Τὸ ἐκ λίθων περίφραγμα τοῦ ἀλωνίου, διὰ νὰ μὴ διαχέωνται τὰ ἀλωνίζμενα σιτηρά ἔνθ' ἀν.: "Υστερα πασσαλεῖφει καὶ τοῖς γυραλωνίτες μὲ βοντσά (= κόπρον βοῶν) Κρήτ. (Μεραμβ.) Συνών. ἀκρογιαλίσκος, ἀντηρός 1.

γυράλωνο τό, Κρήτ. (Νεάπ. κ.ἄ.) 'εράλωνο Κάρπ.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γυρός καὶ τοῦ οὐσ. ἀλώνιο.

1) Ὁ πέριξ τοῦ ἀλωνίου χῶρος Κάρπ.: Ἀσμ.

Πὼς εἰχαμε τσ' ἐτρώαμε, ἐβγαίνα τὰ γυραλιά σας,
μήτε νὰ σᾶς τὰ πήραμε 'πον τὰ 'εράλωνά σας
(γυραλιά=δοφθαλμοί, μάτια). 2) Κατὰ πληθ., ἐσωτερικὴ καὶ
ἐξωτερικὴ μικροῦ πλάτους περιοχὴ παρὰ τὴν περίμετρον
τοῦ ἀλωνίου Κρήτ. (Νεάπ.): Παράσυρε καλὰ - καλὰ τὰ
γυράλωνα, γιατὶ δὰ φίξωμε καιρούργῳ ἀλωνικῷ 'σ τ' ἀλώνι
(παράσυρε=σκούπισε, ἀλωνικό=ποσότης δεμάτων στα-
χύων δημητριακῶν πρὸς ἀλωνισμόν). Συνών. γύρος 48.
Ἡ λ. καὶ ώς τοπων. ὑπὸ τοὺς τύπ. Γυράλωνο Κρήτ.
(Βιάνν.) Γυράλωνα Δ. Κρήτ. 'Εράλωνο Κάρπ.

γυράμπελο τό, ἐνιαχ. γυράμπελο Κρήτ. (Κίσ. κ.ἄ.)
Κύθν. (Δρυοπ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γυρός καὶ τοῦ οὐσ. ἀμπέλι.

Ἡ ἀμπελος ἡ κειμένη πλησίον τοῦ χωρίου ἔνθ' ἀν.:
Στὸ γυράμπελο ἔχω βαρμένες καβόσες πατάτες (ἔχω
βαρμένες=βαλμένες = ἔχω φυτεύσει) Κίσ. Συνών. ἐσάμ-
πελο, ἀντίθ. ἐξάμπελο.

γυραπόγυρα τά, ἐνιαχ. 'υραπόνρα Νάξ. (Απύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γυρός καὶ τοῦ οὐσ. ἀπό γυρό, διὰ τὸ
ὅπ. βλ. ἀπό γυρός.

Ἡ περιφέρεια, τὰ πέριξ ἐνὸς ὥρισμένου σημείου ἔνθ' ἀν.:
Μέσ' 'σ τὴ μέση παστρεύγοντες μόνον, μὰ τὰ 'υραπόνρα 'ναι,
ὁ Θεός νὰ σὲ βλέπῃ! Νάξ. (Απύρανθ.) Eida θές κι ὅλον ἐπά-
χάμαι, χάμαι 'σ τὰ 'υραπόνρα τοῦ σπιθιοῦ μας βρίσκεσαι;
αὐτόθ.

γυραπογυρίδι τό, ἐνιαχ. 'υραπούριδι Νάξ. (Απύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γυρός καὶ τοῦ οὐσ. ἀπογυρίδι.

Συνήθως εἰς τὸν πληθ., τὰ κατὰ τὸ κυκλοτερὲς κοσκίνι-
σμα τῶν γεννημάτων ἐπιπολάζοντα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας
ἀκάθαρτα στοιχεῖα, σκύβαλα ἔνθ' ἀν.: Τὰ 'υραπούριδια καὶ
τὰ σκύβαλα θ' ἀλέσω, νὰ τὰ φάῃ τὸ ονρ' νάκι μας ('ονρ' νά-
κι = γουρουνάκι) Νάξ. (Απύρανθ.)

γυραπογυρίζω Ἰος 'υραπούριζω Νάξ. (Απύρανθ.
Βόθρ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γυρός καὶ τοῦ ρ. ἀπογυρίζω.

A) Μεταβ. 1) Στρέφω, ἀνακινῶ εἰς τὸ κόσκινον τὸν σῖ-
τον, τὴν κριθήν, πρὸς καθαρισμόν, κοσκινίζω ἔνθ' ἀν.:
Μωρή, βάλε μιὰ 'υχιὰ 'ενηματσάκι μέσ' 'σ τὸ γόσκινο,
'υραπούρισέ το, πὰ νὰ διαλέξωμε μιὰ 'υχιὰ σιταράκι 'ιὰ τὸ
γαφὲ (πὰ = μήπως, μιὰ 'υχιὰ = μιὰ νυχιὰ = δλέγον) Νάξ.

(Απύρανθ.) Συνών. δερμάτωρίζω, κοσκινίζω.

2) Αναστρέφω τι ἔνθ' ἀν.: Τὸ λαδοτύρι τ' ἀλείφεις μὲ λάδι,
τὸ γυραπογυρίζεις δυὸ - τρεῖς καὶ τὸ κρατάει μαλακὸ Ἰος.
Μωρή, 'ιὰ πάσιν, 'υραπούρισε τὰ φούχα, 'ιὰ νὰ στεγνώ-
ξουντε Νάξ. (Απύρανθ.) Μιὰ χρονιά θυμοῦμαι, ποὺ ὅλον
ῆβρεχε γαὶ 'υραπούριζαμε τζὶ θεμωνὶες 'πὸ 'νεδώκανε (=
ἀνέδωσαν, ὑγράνθησαν) αὐτόθ. Τὸ τυρὶ νὰ 'υραπούρισετε
δυὸ - τρεῖς βολές, νὰ μὴ σκάσῃ αὐτόθ. Παωμένο δὸ παιδί
σου, μωρή, φέρ' το 'πά'ς τὴ φωθιά, 'υραπούρισέ το, ποὺ θὰ
ζεσταθῇ αὐτόθ. Συνών. ἀναγυρίζω Β1, ἀνακατώντας
μηρόντας τοῦ γυρίζω Α3, ἀναποδογυρίζω 2. 3) Εξετάζω τι
ἐπισταμένως ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἔνθ' ἀν.: Πάσιν νὰ
'υραπούρισω τὰ φασόλια, ποὺ θά βρ' ἀκόμα μιὰ χειριά, 'ιὰ
δὲ σώρουντε τοῦτα νὰ τὰ μαεσέψω (πάσιν
νὰ κοιτάξω τὶς φασολιές στὸν κῆπο) Νάξ. (Απύρανθ.)
Δὲν ἥσωντε τὸ κονμάσι, μὰ ἥτον ἡ φάρτρα καλὴ καὶ
'υραπούρισέ δο καὶ ἥβραλέ δο φουστανάκι (κονμάσι= ὑφασμα)
αὐτόθ.

B) Ἀμτβ., περιφέρομαι πολλάκις εἰς τὰ αὐτὰ μέρη ἐξε-
τάζων λεπτομερῶς ἔνθ' ἀν.: Μωρή, 'υραπούρισες καλὰ
καὶ δὲ διῆρη ἥρες τὴν δρυιθα; Νάξ. (Απύρανθ.) Συνών. γυρί-
ζε νῶ, ψάχνω.

γυραπογύριση ἡ, ἐνιαχ. 'υραπούριση Νάξ. (Απύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γυρός απογυρίζω.

Ἡ πρᾶξις τοῦ ἀναστρέψειν ἀντικείμενό τι, ἡ ἀναστροφὴ
ἔνθ' ἀν.: "Ηκαμές τωνε δὰ τῶ φούχω 'υραπούριση ἵ δὲ δῶν
ήκαμες; Νάξ. (Απύρανθ.) Συνών. ἀνακατώντας γύροι-
σμα 1, ἀνακολωμὸς 1, ἀνακύλιση 1, (βλ.
εἰς λ. ἀνακύλισι), ἀνακύλισμα 1, γυρός απο-
γύρισμα, γυραπογυρίσμας, γύροισμα 1.

γυραπογύρισμα τό, ἐνιαχ. 'υραπούρισμα Νάξ. (Απύρανθ.)

Ἐκ τοῦ γυρός απογυρίζω.

Γυρός απογύρισμα 'ναι δτι νὰ 'υρίζης τίστη' ἀπον τὴ μιὰ κι ἀπον τὴν
ἄλλη 'ιὰ νὰ στεγνώξῃ Νάξ. (Απύρανθ.)

γυραπογυρισμὸς ὁ, ἐνιαχ. 'υραπούρισμὸς Νάξ. (Απύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. γυρός απογυρίζω.

Γυρός απογύρισμος τὸ δπ. βλ., ἔνθ' ἀν.: Eida 'υρα-
πούρισμὸς ἥτον αὐτός! Νάξ. (Απύρανθ.)

γυρατζῆς ὁ, Ιων. (Μπουρνόβ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γυρός καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ατζῆς.

Ο πλανόδιος μικροέμπορος, διπλῶν κυρίων ψιλικὰ καὶ
ὑφάσματα περιερχόμενος τὰ χωρία καὶ τὰς συνοικίας τῶν
πόλεων. Συνών. γυρός λόγος 1, μεταπράτης,
πραματσούλης, ψιλικατζῆς.

γυραύλακο τό, Κρήτ. (Αμάρ. Κίσ. κ.ἄ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. γυρός καὶ τοῦ οὐσ. αντλάκι.

Ο πέριξ τοῦ αύλακος χῶρος ἔνθ' ἀν.: Ο γάιδαρος ἐβο-
σκε τὸν ἄρδονστος τὸ γυραύλακο (ἄρδονστος= τὸ φυτὸν
ἄγρωστος, ἡ ἀγριότης) Κρήτ. (Αμάρ.) Στὰ γυραύ-
λακα βγαίνει ἡ γλιστρίδα Κρήτ. (Κίσ.)

